

**טיוטת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 18 והוראת שעה) (תיקון), התשפ"א-2021-
הסמכת ועדת השרים לענייני חקיקה**

הצעה להחלטה

מחליטים:

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 18 והוראת שעה) (תיקון), התשפ"א-2021, המצ"ב.
- ב. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את הנוסח הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיפים 81(ג) בתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ד. בהתאם לסעיף 88(ב) בתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 18 והוראת שעה), התשע"ב-2012 (להלן – הוראת השעה) קבע נוהל חדש להליך ביטולו של פטור שניתן למועמדת לשירות ביטחון (מלש"בית) המצהירה כי טעמי הכרה דתית מונעים ממנה לשרת בצה"ל, אם סבר הפוקד כי תצהירה כוזב. טרם קביעת הוראת השעה, ביטולו של פטור כאמור היה רק לאחר הרשעה חלוטה בפלילים של המלש"בית בגין הגשת תצהיר כוזב.

לפי ההסדר החדש שנקבע בהוראת השעה, הפוקד מוסמך לבטל את הפטור, בכפוף לאישורה של ועדה מינהלית בראשות שופט בדימוס ובהשתתפות נציגי ציבור מטעם הרבנות הראשית וצה"ל (להלן – הוועדה המאשרת).

סעיף 3 בהוראת השעה קבע כי ההסדר החדש יחול לתקופה של שלוש שנים, שתחילתן מיום התקנת התקנות המיישמות את התיקון. תקנות שירות ביטחון (הרכב הוועדה לבחינת פטור מטעמי הכרה דתית וסדרי הדין בה) (הוראת שעה), התשע"ח-2018, הותקנו באפריל 2018. מינוייה של הוועדה המאשרת שהרכבה נקבע לפי התקנות התעכב מסיבות שונות ובכלל זה תקופת הבחירות לכנסות ה-21, ה-22 וה-23. הוועדה המאשרת מונתה בסופו של דבר בחודש אוקטובר 2020, ובתחילת שנת 2021 החלה את פעילותה.

תוקפה של הוראת השעה אמור היה לפקוע באפריל 2021, במלאת שלוש שנים להתקנת התקנות. בשל פיזור הכנסת ה-23, הוארך תוקפה של הוראת השעה בהתאם לסעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת עד שלושה חודשים מיום כינוסה של הכנסת ה-24, עד ליום 6 ביולי 2021.

על מנת לאפשר לוועדה המאשרת לפעול לפרק זמן סביר, מוצע להאריך את הוראת השעה בשלוש שנים עד ליום 1 ביולי 2024. בדרך זו יתאפשר לממש את כוונת המחוקק ולבחון את המודל שנקבע בהוראת השעה באמצעות הוועדה המאשרת האמורה, בפרק זמן של שלוש שנים.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

הצעת החוק מתואמת עם משרד המשפטים.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעת מצורפת.

סיווגים

סיווג ראשי: 06פורמאלי

סיווג משני: 07 חקיקה ממשלתית

תחום פעולה עיקרי: 01חוץ וביטחון

מוגש על ידי שר הביטחון

י"ב בתמוז התשפ"א
22 ביוני 2021

מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס

היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: ז' תמוז תשפ"א
17 יוני 2021
סימוכין: נ-תיועמ-170621-017620

הנדון: חוות דעת נלווית להצעת החלטה לממשלה - אישור הצעת חוק שירות ביטחון
(תיקון מס' 18 והוראת שעה) (תיקון), התשפ"א-2021

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

1. ביום 6/7/21, יפקע תוקפה של הוראת שעה בחוק שירות ביטחון, המסדירה את הליכי ביטול הפטור שניתן למועמדות לשירות ביטחון (מלש"ב) שהצהירו כי טעמי הכרה דתית מונעים מהן לשרת בצה"ל, כאשר פוקד מצא שתצהירן כוזב. ביטול הפטור מותנה באישור ועדה, בראשות שופט בדימוס, שממנה שר הביטחון.
2. לפיכך, מוגשת הצעת חוק לאישור הממשלה ולהאצת הליכי החקיקה בכנסת, להאריך את הוראת השעה בשלוש שנים נוספות, בטרם תפקע הוראת השעה.
3. הוראת השעה נחקקה בשנת 2012, כאשר תחילתה נקבע ליום התקנות תקנות המיישמות את התיקון. התקנות תקטן אלה נתקלה בקשיים ובהתנגדויות, והן הותקנו רק בחודש אפריל 2018.
4. בשל תקופת הבחירות הממושכת, כמו גם חילופי הגברי המיניסטריאליים, התעכבו הקמתה ומינויה של הוועדה הני"ל, היא מונתה רק בחודש אוקטובר 2020 והיא החלה לפעול ולדון בבקשות צה"ל לביטול פטורים רק בתחילת שנת 2021 למעשה, רק עם תחילת פעולתה של הוועדה. החל יישומו של התיקון לחוק הלכה למעשה.
5. תוקפה של הוראת השעה נקבע בחוק במקור, למשך שלוש שנים מיום התקנת התקנות. כיוון שמועד הפקיעה חל בתקופת ממשלת המעבר, נדחה המועד עד ליום 6/7/21

6. כיונת המחוקק המקורית בשנת 2012, היתה לקבוע את ההסדר החדש לתקופה של שלוש שנים כדי לבחון הצלחת ההליך בהגדלת אפקטיביות האכיפה על מלשייב שניצלו לרעה את הליך הפטור והגישו תצהיר כוזב. ואולם, העיכוב ביישום הביא לכך שלא ניתן זמן נאות לבחינת ההסדר.

7. לפיכך, מוצע להאריך את הוראת השעה בשלוש שנים, ולתת לוועדה החדשה פרק זמן נאות לפעולה, באופן שיאפשר לבחון את יעילות ההליך החדש, והכל בהתאם לכוונה המקורית של המחוקק.

קשיים משפטיים ככל שישנם דרכי פתרונם:

אין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת החוק נוגעת להם:

הצעת ההחלטה והצעת החוק הינה על דעת משרד המשפטים – מח' יעוץ וחקיקה – אשכול ביטחון.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה לקבל את הצעת ההחלטה

במכה,

ערן חסן, עו"ד

סגן היועץ המשפטי למערכת הביטחון

א. שם החוק המוצע

חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 18 והוראת שעה) (תיקון), התשפ"א-2021.

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו ועיקריו

חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 18 והוראת שעה), התשע"ב-2012 (להלן – הוראת השעה) קבע נוהל חדש להליך ביטולו של פטור שניתן למועמדת לשירות ביטחון (מלש"בית) המצהירה כי טעמי הכרה דתית מונעים ממנה לשרת בצה"ל, אם סבר הפוקד כי תצהירה כוזב. טרם קביעת הוראת השעה, ביטולו של פטור כאמור היה רק לאחר הרשעה חלוטה בפלילים של המלש"בית בגין הגשת תצהיר כוזב. לפי ההסדר החדש שנקבע בהוראת השעה, הפוקד מוסמך לבטל את הפטור, בכפוף לאישורה של ועדה מינהלית בראשות שופט בדימוס ובהשתתפות נציגי ציבור מטעם הרבנות הראשית וצה"ל.

סעיף 3 בהוראת השעה קבע כי ההסדר החדש יחול לתקופה של שלוש שנים, שתחילתן ביום התקנת התקנות המיישמות את התיקון. תקנות שירות ביטחון (הרכב הוועדה לבחינת פטור מטעמי הכרה דתית וסדרי הדין בה) (הוראת שעה), התשע"ח-2018, הותקנו באפריל 2018. מינוייה של הוועדה שהרכבה נקבע לפי התקנות התעכב מסיבות שונות ובכלל זה תקופת הבחירות לכנסות ה-21, ה-22 וה-23. הוועדה מונתה בסופו של דבר בחודש אוקטובר 2020, ולאחרונה החלה את פעילותה.

תוקפה של הוראת השעה אמור היה לפקוע באפריל 2021, במלאת שלוש שנים להתקנת התקנות. בשל פיזור הכנסת ה-23, הוארך תוקפה של הוראת השעה בהתאם לסעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת, עד שלושה חודשים מיום כינוסה של הכנסת ה-24, עד ליום 6 ביולי 2021. על מנת לאפשר לוועדה לפעול לפרק זמן סביר, מוצע להאריך את הוראת השעה בשלוש שנים עד ליום 1 ביולי 2024. בדרך זו יתאפשר לממש את כוונת המחוקק ולבחון את המודל שנקבע בהוראת השעה באמצעות הוועדה האמורה, בפרק זמן של שלוש שנים.

ג. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

יתוקן סעיף 3 להוראת השעה.

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה ועל ההיבט המנהלי

אין.

ה. הערות משרדי הממשלה וגופים אחרים

הצעת החוק מתואמת ועל דעת משרד המשפטים.

ו. להלן נוסח הצעת החוק:

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 18 והוראת שעה) (תיקון), התשפ"א-2021

- תיקון סעיף 3 1. בחוק שירות ביטחון (תיקון מס' 18 והוראת שעה), התשע"ב – 2012¹, בסעיף 3, ברישא, במקום, "עד תום שלוש שנים" יבוא "עד יום כ"ה בסיון התשפ"ד (1 ביולי 2024)".

¹ ס"ח התשע"ב, עמ' 218.